

FOLKFÖRSÖRJNINGSMINISTERIET

Helsingfors,
den 25 oktober 1939.

Cirkulär N:o 18.

Till Folkförsörjningsnämnderna.

Reglementeringen av handeln med och distributionen av kaffe.

Enär Statsrådet beslutit, att handeln med och distributionen av kaffe underkastas reglementering, meddelar ministeriet härmed folkförsörjningsnämnderna följande uppgifter om den kommande reglementeringen.

Detta cirkulär bör behandlas som sekret, tills saken officiellt kungöres.

Beslaget, ransonerna och kupongerna.

Alla i landet befintliga liksom ock till detsamma inkommande kaffemängder och sådana kaffesurrogat, som innehålla minst 25 % kaffe, förklaras beslagtagna för konsumtionens allmänna reglementering räknat från natten till lördagen den 28 oktober. Därefter får kaffe säljas eller på annat sätt överlätas endast med iakttagande av vederbörliga föreskrifter.

Utom beslaget faller likväl det kaffe, rostat eller orostat, som enskilt matlag innehar, såframt mängden icke överstiger ett kilo per varje medlem i matlaget. Om detsamma däremot har mera än ett kilo per medlem, bör den överskjutande kvantiteten uppgivas åt folkförsörjningsnämnden, vilka äger att från vederbörande matlags kort i enlighet med dess huvudmans anvisningar avskilja det antal kuponger, som motsvarar den beslag underkastade kaffemängden. Anmälningen av dylikt kaffe tillgår så, att innehavaren av detsamma senast inom förloppet av fem dagar efter det beslaget kungjorts bör infinna sig hos folkförsörjningsnämnden för att där ifylla anmälningsblanketten N:o 17, varefter nämnden avskiljer de motsvarande kupongerna från hans köpkort och gör anteckning därom på nämnda blankett.

Alltså, ett kilo kaffe per medlem i matlag är fritt, de överskjutande mängderna skola anmälas.

Utom beslaget förblir fortfarande det kaffe, som innehaves av utländska beskickningar, avlönade konsulat samt av dessas utländska personal.

Även kaffereglementeringen avser att inskränka förbrukningen till hälften av den tidigare konsumtionen. Då kaffeförbrukningen i Finland har varit omkring 5.6 kilo per person och år, kommer den reglementerade konsumtionen att utgöra c:a 3.250 kilo per person och år. Av handelstekniska skäl har som ranson fastställts 250 gram per person, och utdelningsperioden omfattar fyra veckor. För att de olika varuslagens utdelningsperioder måtte börja och sluta under samma veckor, anses den första distributionstiden för kaffe hava vidtagit redan måndagen den 23/10, ehuru utdelningen i själva verket kan börja en vecka därefter. I praktiken kommer sålunda den första distributionsperioden att hava en längd av endast tre veckor.

Kaffe erhålles mot köpkortets B-kuponger. Under den första utdelningsperioden, som vidtager den 23/10 och slutar den 18/11, fås sålunda mot B-1 kupongerna 250 gram kaffe. Under den andra distributionsperioden, 20/11—16/12, är kupongen B-2 giltig o. s. v.

På köpkortskupongerna kan 250 gram kaffe köpas oberoende av dess kvalitet. Det rostade och orostade kaffet är således ur reglementeringssynpunkt sett likvärdigt, så även kaffesurrogaten, vilka i det följande behandlas närmare. Om ock kaffet minskar i vikt vid rostningen, är likväl för kontrollens skull ett dylikt jämställande av rostat och orostat kaffe oundvikligt, ty om på kupongerna kunde erhållas

olika mängder orostat och rostat kaffe, vore det omöjligt att med ledning av dem uträkna, huru mycket kaffe kommit till utdelning. Kaffesurrogaten hava åter tagits likvärdiga med rent kaffe av den orsaken, att på grund av deras koncentration av dem erhålles per kilo mera dryck, m. a. o. de äro spissammare än rent kaffe.

Minut- och partihandeln med kaffe.

Med avseende på handeln med kaffe liksom ock i fråga om hela reglementeringen av denna artikel följes i tillämpliga delar det, som stadgats om reglementeringen av sockret. Så böra de affärer, vilka bedriva handel med kaffe, uppgiva storleken av sina lager på beslagsdagen samt sin tidigare genomsnittsförsäljning per månad (blankett N:o 18). Ett sådant kaffeparti, som är på väg vid beslagstillfället, uppgiver den affär som sitt lager, för vars räkning det anländer. De affärer, vilka bedriva minuthandel med kaffe, tilldelas till en början inköpsanvisningar på grundvalen av deras tidigare konsumtion, senare i överensstämmelse med av dem returnerade B-kuponger, eller eventuellt köpanvisningar. Anvisningar om inköp av kaffe böra i allmänhet icke utgivas för större mängder än vad som motsvarar affärens reglementerade försäljning under en månads tid.

Lika litet som för socker, erfordras köpanvisningar för partiaffärernas inköp av kaffe. Kaffeimportörerna anmäla åt folkförsörjningsministeriet och vederbörande distriktsbyråer, huru mycket råkaffe de hava utsänt till namngivna partiaffärer, och å andra sidan uppgiva kafferosterierna, huru mycket rostat kaffe de expedierat. Partiaffärerna redovisa åt distriktsbyråerna de köpanvisningar, mot vilka de utgivit kaffe åt minuthandeln, och om partiaffär även bedriver minuthandel, skall den åt distriktsbyrån jämväl redovisa ingångna B-kuponger.

Kaféer, matserveringar m. fl. affärer och inrättningar, som servera kaffe.

Restauranger, matserveringar, kaféer, hotell, resandehem, natthärbärgen, kaffeutsändningar, försäljningskiosker, föreningar och klubbar m. fl. få fritt servera det kaffe, som de vid beslagstillfället innehade. De böra dock anmäla sina lagars storlek och sin hittillsvarande förbrukning av kaffe åt folkförsörjningsnämnden på samma sätt

som då sockret beslagtogs (blankett N:o 18). Då köpanvisningar senare skola beviljas, bör detta lager beaktas. Anvisningar om inköp av rent kaffe utgivas icke åt dylika inrättningar, ty deras tilldelning av kaffe har begränsats på så sätt, att de alls icke få anskaffa reglementering underkastat rent kaffe, utan endast kaffesurrogat, för vilkas inköp de erhålla köpanvisningar för de mängder, som de behöva i sin rörelse. Det är likväl klart, att de icke få sälja de erhållna kaffesurrogaten som sådana.

Vidare är det naturligt, att genom denna åtgärd det serverade kaffets kvalitet försämrats, men detta har ansetts vara en mindre olägenhet än att dessa inrättningar finge till sitt förfo-gande endast hälften av de tidigare kaffemängderna, så att de t. ex. på kvällarna icke mera kunde servera något kaffe alls, enär dagens andel redan vore förbrukad. Dessutom komma dessa inrättningar att beredas tillfälle att även erhålla rent kaffe, som stannar utanför reglementeringen, på sätt som i det följande meddelas.

Även för anskaffningen av kaffesurrogat är inköpsanvisning nödvändig, och den beviljas av den lokala folkförsörjningsnämnden.

I enlighet med av ministeriet utfärdade närmare föreskrifter kan folkförsörjningsnämnd jämväl utfärda anvisningar om inköp av kaffesurrogat för den kaffeservering, som anordnas åt affärers eller inrättningars personal, för publika eller privata fester, möten och nöjen eller för andra liknande tillfällen, vid vilka användandet av på köpkort anskaffat kaffe icke skäligen kan förutsättas. Anvisning om inköp av rent kaffe kan icke för sådant ändamål utgivas.

Pensionat, internat, sjukhus, kommunalhem, arbets-, uppfostrings- m. fl. inrättningar.

Dessa inrättningar och med dem jämförbara, vilka i allmänhet icke servera kaffe mot betalning per gång, utan i vilka priset för serverat kaffe ingår i pensions-, dygn- eller i annan sådan avgift eller där serveringen är gratis, samt fartyg, insatta i trafik på utlandet, äro förpliktade att åt vederbörande folkförsörjningsnämnd anmäla (blankett N:o 18) genomsnittantalet av de personer, som i inrättningen förtärt kaffe såväl för tiden 1/8 -38—1/8 -39 som för den närmast följande distributionsperioden, liksom ock omfattningen av inrättningens kaffeservering. Köpanvisningar böra utfärdas åt

dessas inrättningar på sådant sätt, att kaffemängden per person icke överstiger den reglementerade kaffeförbrukningen. Denna får således icke vara större än 250 gram under en distributionsperiod om fyra veckor. Åt dessa inrättningar utställas köpanvisningar i deras eget val lydande på antingen rent kaffe eller kaffesurrogat.

Användandet av kaffe till tekniska ändamål.

Inrättning, som använder kaffe som industriråvara eller till andra tekniska ändamål, alltså för annat bruk än till dryck, får köpanvisning av distriktsbyråerna, åt vilka ändamålet med användningen så ock den tidigare förbrukningens storlek bör uppgivas. Till distriktsbyråernas prövning lämnas avgörandet av inköpsanvisningarnas mängder, varvid industrins ändamål och viktighet samt konsumtionens storlek böra beaktas.

Kaffesurrogat.

Kaffesurrogat, den enda kaffeprodukt, för vars anskaffande inköpsanvisningar kunna utgivas åt affär, som serverar kaffe, och vilken även säljes i minuthandeln mot kuponger, måste innehålla minst 25 % rent kaffe. Varje kafferosteri, som önskar framställa surrogat, måste få sitt blandningsrecept fastställt av folkförsörjningsministeriet. Ett surrogat, som innehåller mindre än 25 % kaffe, får ej tillverkas eller säljas. Lager av dylika produkter, framställda intill beslagsdagen få likväl säljas åt inrättning, som serverar kaffe, eller i minuthandeln, dock icke emot kuponger.

Utom reglementeringen fallande kaffe.

Avsikten är att till Riksdagen avlåta en proposition om fastställandet av en betydande accis på vissa blandningar av rostat kaffe av hög kvalitet. Detta acciskaffe bleve utanför reglementeringen. Härom givas närmare upplysningar åt folkförsörjningsnämnderna, därest förslaget vinner Riksdagens godkännande.

Kaffeprisen.

Folkförsörjningsministeriet har bemyndigats att fastställa de maximipris, enligt vilka kaffe får

säljas i parti- och minuthandeln. Då de i marknaden förekommande kaffekvaliteternas antal är rätt betydande, har beslut fattats om fastställandet av maximipris blott för vissa huvudtyper, och vid jämförande därmed kunna även de övriga sorternas pris i praktiken bestämmas. Härigenom uppstå följande prisklasser:

A. Rostat kaffe

	Minutpris	Partipris
1. Rio-blandning . . .	32: —	Minst 15 %:s nedsättning av minutprisen.
2. Centralamerikansk eller Santos-blandning	42: —	
3. Kvalitetskaffeblandning	50: —	
B. Kaffesurrogat . . .	20: —	

Dessa pris på rostat kaffe och kaffesurrogat avse vara, levererad fritt närmaste järnvägsstation, och de få icke höjas med förpackningskostnaderna.

C. Råkaffe

	Minutpris	Partipris
1. Rio New York N:o 2 . .	25: —	21: —
2. Santos Extra Prime . .	29: —	24: 50
3. Tvättat Columbia eller Guatemala	35: —	29: 50

Dessa pris få ökas med de verkliga transportkostnaderna från importhamnen. Samtliga dessa pris få i handeln under-, men ej överskridas.

Om i någon affär vid beslagstillfället finnes kaffe, vars kvalitet passar in bland de nämnda, får dess lager slutsäljas sålunda, att för rostat kaffe får tagas högst det av rosteriet fastställda bruttopriset, och priset på råkaffe åter anpassas så, att det står i rätt förhållande till prisen på de ovannämnda kvaliteterna.

Kontrollblanketter.

På ministeriets åtgärd sändas åt folkförsörjningsnämnderna följande blanketter att användas vid kontrollen av handeln med och distributionen av kaffe:

N:o 17. Anmälan av det beslag underkastade kaffe, som på beslagsdagen innehades av enskilt matlag.

- N:o 18. Anmälan av sådant kaffe, som innehades av annan än enskilt matlag, samt av försäljningarna och förbrukningen av kaffe.
- N:o 19. Sammandrag av de på blankett 17 anmälda kaffemängderna (att av folkförsörjningsnämnd ifylld sändas åt distriktsbyrån).
- N:o 20. Sammandrag av de på blankett 18 anmälda kaffelagren samt av försäljningarna och förbrukningen av kaffe (att av folkförsörjningsnämnd ifylld sändas åt distriktsbyrån):
- N:o 21. Redovisning av kaffeutdelningen per distributionsperiod (att av folkförsörjningsnämnd ifylld sändas åt distriktsbyrån).

Blanketterna för inköpsanvisningar, returpåsarna för kupongerna och kvittona för dessa kunna användas för kontrollen av såväl kaffe- som sockerdistributionen.

De i förteckningen nämnda blanketterna, vilka ifyllas ungefär på samma sätt som motsvarande sockerformulär, tillställas nämnderna i så stort antal, att de som grundval för sin egen kontrollbokföring kunna taga avskrifter av alla de redovisningar och sammandrag, som de insända till folkförsörjningsdistriktsbyråerna.

Sammandragsblanketterna N:o 19 och 20 skola ifyllas möjligast snabbt sändas åt distriktsbyråerna; likaså bör efter varje distributionsperiod redovisningsblanketten N:o 21 skyndsamt ifyllas och tillställas distriktsbyrån.

Folkförsörjningsminister **R. v. Fieandt.**

Avdelningschef **Onni Toivonen.**